

Orhanizatoru innovatsiinoi diialnosti ta doslidno-eksperymentalnoi roboty u zahalnoosvitnomu navchalnomu zakladi: metodychnyi poradnyk [Organizers of innovative activity and research-experimental work in a general educational institution: methodical advisor]. (2014). / avtory-uporiadnyky: I. Yevtushenko, Yu. Zavalevskiy, S. Kyrylenko, O. Kiian, K. Taranik-Tkachuk. Kyiv; Chernivtsi: Bukrek. 420 s. [in Ukrainian].

Reforma osvity ta nauky [Reform of education and science]. (2023). URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/>

reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti (data zvernennia: 21.09.2023). [in Ukrainian].

Education for Our Times. (2022). URL: <https://humanjourney.us/health-and-education-in-the-modern-world-section/education-in-the-modern-world-solving-for-the-future/> (data zvernennia: 21.09.2023) [in English].

Ekspertyza. [Expertise] (1998). Yurydychna entsyklopediia: [u 6 t.]. / red. kol.: Yu. S. Shemshuchenko (vidp. red.) [ta in.]. Kyiv: Ukrainska entsyklopediia im. M. Bazhana, T. 2 (D–Y). 744 s. [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 04.09.2023

УДК 37.014:37.013.32

DOI: 10.37026/2520-6427-2023-115-3-20-25

Тетяна ГАВЛІТІНА,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки й освітніх інновацій
Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-8878-2160
e-mail: gavlitina@ukr.net

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ПРАКТИКИ: СТВОРЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Анотація. У статті проаналізовано міжнародний та вітчизняний досвід створення й використання інноваційних практик для потреб Нової української школи. Окреслено актуальність сучасних підходів і практик у системі загальної середньої освіти як природний процес поєднання еволюційних і революційних змін в освіті та управління ними. Зосереджено увагу на створенні сприятливих умов щодо актуалізації в особистому практичному досвіді педагога комплексу знань, умінь, навичок із предмета викладання, єдності загальних і професійних компетентностей як цілісної педагогічної практики, що відбувається у процесі набуття педагогічної майстерності та впливу змін в освіті й перероджується у педагогічний професіоналізм і новаторство вчителя.

Розкрито сутнісне наповнення інноваційних практик в освіті як виду педагогічної діяльності, що спрямовується на конструювання, апробацію, впровадження й поширення досягнень педагогічного досвіду

і нових підходів до оновлення системи освіти загалом та освітнього процесу зокрема. Наголошено, що інноваційні практики в Новій українській школі є результатом когнітивного компонента реформи освіти й інноваційного процесу створення, впровадження й поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, освітніх і педагогічних управлінських технологій.

Окреслено особливості й підходи впровадження нового змісту компетентнісної освіти за новими Державними стандартами початкової і базової середньої освіти для реалізації відомих освітніх практик. Зосереджено увагу на результатах експериментів та проєктів регіонального рівня, а також їхнього наповнення створеними інноваційними освітніми практиками із позицій новаторського досвіду й інноваційної освітньої діяльності педагогів закладів освіти Рівненщини.

Ключові слова: інноваційні освітні практики, Нова українська школа, педагогічний досвід, новаторство, освітні тренди.

Tetyana HAVLITINA,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Head of Philosophy, Economics
and Management of Education Department,
Rivne Regional Institute
of Postgraduate Pedagogical Education,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0002-8878-2160
e-mail: gavlitina@ukr.net

INNOVATIVE EDUCATIONAL PRACTICES: CREATION AND IMPLEMENTATION IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

Abstract. *The article analyzes the international and domestic experience of creating and using innovative practices for the needs of the New Ukrainian School. It has been outlined the relevance of modern approaches and practices in the general secondary education system as a natural process of combining evolutionary and revolutionary changes in education and their management.*

Attention is focused on the creation of favorable conditions for the actualization in the personal practical experience of the teacher of the complex of knowledge, abilities, skills in the subject of teaching, the unity of general and professional competences as a complete pedagogical practice. Which occurs in the process of acquiring pedagogical mastery and the impact of changes in education and is reborn into pedagogical professionalism and teacher innovation.

It has been revealed the essential content of innovative practices in education as a type of pedagogical activity aimed at the construction, approbation, implementation or dissemination of the achievements of pedagogical experience and new approaches to updating the education system in general and the educational process in particular. Innovative practices in the New Ukrainian School are the result of the cognitive component of the education reform and the innovative process of creating, implementing, and spreading in educational practice new ideas, tools, educational, pedagogical, and management technologies in the educational process.

It has been determined the peculiarities and approaches of implementing the new content of competence education according to the new State standards of primary and basic secondary education for the implementation of known educational practices. Attention is focused on the results of experiments and projects at the regional level, as well as their filling with innovative educational practices created from the standpoint of innovative experience and innovative educational activity of teachers of educational institutions of the Rivne region.

Key words: *innovative educational practices, New Ukrainian School, pedagogical experience, innovation, educational trends.*

Постановка проблеми. Сучасні інновації, цифрові та медіатехнології відкривають сьогодні безліч невідомих раніше явищ і процесів довколишньої дійсності, сприяючи інтеграції наукових досягнень і винаходів у їхнє практичне втілення в реальному житті. Зважаючи на це, освітня реформа в Україні в умовах війни ставить нові виклики і в системі освіти – галузі, яка однією з перших реагує на будь-які зміни в суспільстві та має адаптуватися до нових потреб у сучасних умовах здійснення змін у Новій українській школі (далі – НУШ).

У процесі впровадження освітньої реформи з'являються нові підходи та практики в системі

загальної середньої освіти як природний процес поєднання еволюційних і революційних змін та управління ними, що покладено в основу механізмів і підходів педагогічної інноватики й адаптивного менеджменту. Такий взаємовплив спонукає учасників освітнього процесу Нової української школи поєднувати відомі інновації та нововведення з метою реалізації Державних стандартів початкової, базової середньої освіти із самоспрямуванням дій його учасників на створення та впровадження нових освітніх практик.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. В Україні питання педагогічної практики зазвичай застосовується і досліджується в галузі вищої освіти та є обов'язковим компонентом процесу фахової підготовки майбутніх педагогів, важливим етапом їхнього професійного зростання. Сучасні освітні практики та їхнє використання в закладах загальної середньої освіти України стали предметом дослідження порівняно нещодавно.

Необхідність впровадження інноваційних практик у діяльність закладів освіти як цілеспрямованого системного набору прийомів, засобів організації педагогічної діяльності, що охоплює весь інноваційний освітній процес, актуалізовано у дослідженні С. Кириленко (2023), відповідно впровадження сучасних інноваційних практик у діяльність закладів загальної середньої освіти на основі нових технологій навчання окреслено О. Федорцовою (2021, с. 213–214). Інноваційними методами навчання, концептами нових методів в освітньому процесі, інноваційними освітніми проєктами і досвідом поширення інновацій, зразками паспортів інновацій тощо наповнено рубрику «Інноваційні практики в освіті: український каталог» у журналі «ПостМетодика» (2013).

У методичному посібнику «Інноваційні освітні практики в сучасній початковій школі» (2021) представлено інноваційні технології, впроваджені в освітній процес із метою формування компетентної особистості в початковій школі, розкрито сучасні методи та форми організації навчальної діяльності учнів, які зроблять будь-який урок цікавим та ефективним, проаналізовано актуальність використання інноваційних технологій на уроках, що сприяє розвитку дітей молодшого шкільного віку, а також фрагменти уроків на основі особистісно орієнтованих, інтерактивних технологій тощо.

Міжнародні та вітчизняні освітні практики схарактеризовано у збірнику тез міжнародної науково-практичної конференції «Передові освітні практики: Україна, Європа, Світ» (2019).

Важливим ресурсом для педагогів у пошуку інноваційних освітніх практик є електронні платформи «Всеосвіта», «Освіторія», «На Урок», «Педрада», де представлено розробки й інноваційні практики тренерів та педагогів Нової української школи.

Зростаюча потреба уведення нових інноваційних підходів в умовах упровадження реформи Нової української школи стає результатом інноваційного освітнього процесу, який пов'язуємо сьогодні зі створенням нових продуктів педагогічної діяльності в спеціально створених умовах закладу загальної середньої освіти для інноваційної освітньої діяльності учасників освітнього процесу, розкриттям інноваційного потенціалу як педагогів, так і закладу освіти загалом.

Мета статті – окреслити нові підходи щодо створення та впровадження інноваційних освітніх практик у Новій українській школі.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі розвитку освіти відбувається модернізація освітньої системи. У зв'язку з цим освітня практика вимагає від педагогів оновлення всього освітнього процесу, його стилю, змін у роботі вчителів та діяльності учнів. Зараз важливо те, що інноваційні освітні практики розкривають освітні інновації та розробки педагогів для реалізації реформи Нової української школи.

Педагогічна практика у ході навчання майбутніх педагогів у закладі вищої освіти, а також педагогічна інтернатура в закладі загальної середньої освіти створюють сприятливі умови для актуалізації в особистому практичному досвіді педагога комплексу знань, умінь, навичок із предмета викладання та єдності загальних і професійних компетентностей як цілісної педагогічної практики, що здійснюється у процесі набуття педагогічної майстерності та «перероджується» у педагогічний професіоналізм та новаторство вчителя.

Інноваційні практики в освіті – це такий вид діяльності, що спрямований на конструювання, апробацію, впровадження чи поширення досягнень педагогічного досвіду і нових підходів до оновлення системи освіти загалом й освітнього процесу зокрема. Інноваційні практики в Новій українській школі є результатом когнітивного компонента реформи освіти та інноваційного процесу створення, впровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних і управлінських технологій.

Під впливом реформ в освіті спостерігаємо створення нових технологій в початковій школі, які стосуються передусім забезпечення якості освіти, реалізації ключових складників парадигми початкової освіти та принципів її реалізації в освітньому процесі загалом, що організовується на інтегровано-предметній основі, зокрема із переважанням ігрових технологій у 1–2 класах. Це дає вчителю змогу обирати будь-який ефективний та раціональний, на його думку, метод, прийом, технологію навчання тощо. Розробники Нової української школи у процесі використання інтегровано-предметного викладання рекомендують впровадження інтеграції на основі синергетичного підходу до освітнього процесу. За цих умов технологія інтегрованого навчання стає новою практикою сучасної початкової школи.

Для реалізації Державного стандарту початкової освіти пропонується інтеграція компетентностей як можливість і здатність учня застосовувати знання, вміння, навички і способи діяльності для вирішення низки завдань, що належать як до певних галузей, так і

окремих предметів. У зв'язку з цим інтегровані уроки в початковій школі є не винятком, а насамперед необхідністю застосування вчителями різних варіантів інтеграції. Наприклад, у межах однієї дисципліни, коли вчитель на одному уроці поєднує вивчення кількох різнотипних тем чи розділів у межах кількох споріднених дисциплін, а також різнопланових і різноспрямованих предметів (НУШ та інноваційні технології в початковій школі, 2021).

На сьогодні в початковій школі неабиякої актуальності набули нові практики, як-от:

- технології критичного мислення та інтерактивних вправ, що полегшують засвоєння необхідної інформації до втіленого її розуміння;

- IT- та ІКТ-технології завдяки демонстрації та власній роботі на інтерактивній дошці, з ноутбуком, смарттелевізором, прослуховуванням через навушники тощо з метою активізації пам'яті та розумових процесів молодших школярів;

- парно-групові технології, які допомагають досягти згоди щодо відповіді або рішення навчальних задач проблемного змісту;

- особистісно зорієнтоване навчання як одна із форм спілкування, заснована на особистому підході до дитини, її самобутності й самоцінності, коли спочатку розкривається суб'єктивний зміст кожного учня, а лише потім узгоджується зі змістом освіти загалом;

- рівнева диференціація, що передбачає групову діяльність учнів у навчанні дає змогу індивідуалізувати процес навчання, створити умови для спілкування;

- соціально-емоційне та етичне навчання, що розвиває в учнів усвідомленість та співпереживання, а також сприяє задоволенню емоційних, соціальних, етичних й академічних потреб тощо.

Усі означені вище практики у авторському поєднанні та оптимальному застосуванні сприяють ефективності освітнього процесу, створенню нової практики вчителів початкових класів, що дає змогу отримати гідний результат у вигляді комплексу не тільки знань і вмінь, а й «м'яких» навичок учнів, необхідних для їхнього подальшого навчання компетентностей.

У контексті реалізації нового Державного стандарту базової середньої освіти можливості вчителів 5–6 класів узгоджуються із новими педагогічними ідеями, інноваційними технологіями, новими методиками і системами, способами і методами навчання у базовій середній школі.

Наступність докорінних змін у реалізації нового змісту компетентнісної освіти спонукає до переосмислення взаємоузгодженої реалізації компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого підходів до впровадження нового змісту освіти, повноцінного врахування особливостей навчання, виховання і розвитку особистості в цілісному освітньому процесі, пошуку концепту потенціалу освітніх галузей з метою забезпечення освітнього поступу особистості в досягненні обов'язкових результатів навчання, виховання і розвитку на основі взаємоузгодженості структурних компонентів формування компетентної особистості учня, здатного самореалізуватися у професії та в житті загалом.

Зважаючи на викладене вище, зауважимо, що

навчання за новими Державними стандартами початкової та базової середньої освіти стало більш інтегрованим, його основою стають ресурси кожного предмета, курсу, що розподілені для всіх ключових компетентностей, наскрізних умінь і ціннісних ставлень.

В умовах, що склалися, учасниками освітньої реформи НУШ формується інноваційна практика компетентнісного навчання. Незважаючи на те, що в Законі України «Про освіту» хоча й визначено поняття «структура компетентності», однак компетентності досі залишаються прихованою характеристикою особистості, тобто педагогам сьогодні досить непросто знаходити інформацію про сформованість компетентностей. У зв'язку з цим варто скористатися перевіреними практиками складання та використання компетентнісно орієнтованих завдань, особливістю яких є наявність таких основних компонентів:

- мотивація (стимул), що підводить до проблеми, зацікавлює та мотивує до її розв'язання;
- інформація як набір відомостей, необхідних у ході пошуку правильної відповіді;
- сформульоване запитання чи проблема – власне завдання, пояснення того, що необхідно зробити;
- критерії оцінювання відповіді як набір характеристик, що визначають правильність, доцільність і відповідність отриманого результату поставленого завдання.

Отже освітній процес Нової української школи може і має бути спрямований саме на необхідність діагностики рівня сформованості тієї чи іншої ключової або предметної компетентності за відповідним інструментарієм. Саме завдяки цьому такий підхід дасть змогу сповна забезпечити створення інноваційної практики компетентнісного навчання та досягнути необхідної якості загальної середньої освіти. Крім того, у системі базової середньої освіти варто зосередитися на важливості фінського досвіду, зокрема на практико орієнтованому навчанні, що передбачає дослідження явищ і феноменів довкілля, аналіз прикладів із життя та різноманітних побутових проблем, спільний вибір тем проєктів, навчальні ігри з використання 3D-проєктування, робототехнологій, програмування, моделювання тощо. Така інноваційна практика забезпечує предметну інтеграцію змісту навчання та запровадження принципу мультидисциплінарності до реалізації соціоконструктивістського змісту освіти, сприяє розробці вчителями спільних тем і навчальних планів викладання певних предметів і короткотривалих курсів тощо. У зв'язку з цим, як приклад, варто взяти досвід Польщі, де вже давно в шкільній освіті широко впроваджуються ІТ-технології, мультимедійні програми, використання відеосервісів YouTube.

Популярними для базової середньої школи мають стати оновлені навчальні стратегії та створені нові практики на основі, серед яких:

- міждисциплінарний підхід до навчання на основі STEM-освіти та інтеграції її складників, що дозволяє інтегрувати інженерний дизайн, наукове дослідження та математичне мислення в різних освітніх галузях, визначається здатністю учнів інтегрувати знання та вміння з різних STEM-дисциплін та пов'язувати їх із

реальним життєвими проблемами;

- кооперативне навчання та навчання у співпраці, що спрямовані на формування ефективної групової взаємодії, індивідуальної відповідальності, міжособистісного спілкування та представлення інноваційних рішень;

- навчання в дії, в русі на основі діяльнісного підходу, де основна увага у навчанні зміщується від системи знань та їхнього застосування до системи предметно-перетворювальних дій і знань, що забезпечують освоєння цієї системи;

- мотивоване навчання як стимул до навчання без примусів і порівнянь, а також навчання на основі запитів як процес конструювання знань на основі навчального дослідження, формулювання власних запитань до освітніх тем і підготовки відповідей на них;

- глибинне навчання як набір методів, що використовує багатопланові штучні нейронні мережі, аби забезпечити найсучаснішу точність виконання завдань за трансформаційною педагогікою та ін.

Ефективність інноваційних практик для потреб Нової української школи залежить від особливостей освітніх галузей, можливостей рівнів навчання учнів та створення необхідних умов у закладах загальної середньої освіти для впровадження Державних стандартів початкової та базової середньої освіти. Зважаючи на це, адаптація до потреб Нової української школи є необхідним механізмом реалізації реалістичної мети освітньої реформи щодо забезпечення нового змісту компетентнісної освіти на основі поєднанням зусиль усіх її учасників із метою забезпечення цілеспрямованого освітнього процесу та самоспрямування дій педагогів у викладанні предметів та інтегрованих курсів на використання відомих, а також створення нових практик для освіти майбутнього.

Інноваційні технології майбутнього, тренди, лайфхаки в освіті, що популярні нині за кордоном та перевірені в нашій державі в умовах пандемії та російсько-української війни, не лише можна, а й необхідно надшвидкими темпами впроваджувати в системі загальної середньої освіти (Круглов, 2023). Зокрема, сучасним педагогам особливу увагу варто звертати на розробку інноваційних освітніх практик та впроваджувати в педагогічній діяльності на основі світових тенденцій нові підходи, зокрема:

- розвиток та впровадження гібридних моделей навчання, що спрямовані на адаптацію нових моделей змішаного навчання, коли частина учнів навчається виключно онлайн, а частина слухає теоретичний матеріал і до школи приходить заради практичних занять, коли кожен учень намагається віднайти свій варіант навчання та самостійно контролювати власний поступ;

- запровадження мікронавчання та циклічного навчання, що дозволяє освітній матеріал подавати блоками (циклами), які повторюються впродовж навчального року, що сприяє концентрації навичок і їхньому практичному закріпленню;

- зосередження на цілісному навчанні, що забезпечує активізацію всіх аспектів особистості учня (інтелекту, уяви, емоцій тощо) для більш ефективного й комплексного навчання, сприяє формуванню особистої траєкторії розвитку;

- пошук технологій майбутнього, спрямованих на синтез реальності, яка змінюється на основі доповненої реальності, віртуальної реальності та штучного інтелекту, що сприяє перенесенню із класу на будь-яку іншу локацію, пов'язану із навчальною темою;

- запровадження науки для освіти та популяризація методу знання про незнання в дослідженні практичної сторони предмета навчальної діяльності та задачного навчального змісту тощо.

Сьогодні не лише варто говорити про майбутнє освіти, передусім необхідно використовувати все те, що завдяки інноваційним освітнім практикам працює в усьому світі, зокрема і в Україні. Так, реальністю стало дистанційне, змішане і домашнє навчання. Про особливості організації освітнього процесу за змішаним режимом для організації очної та дистанційної форм навчання або їхнє поєднання зазначається в листі Міністерства освіти і науки України «Про особливості нового 2023/2024 навчального року» від 16.08.2023 № 1/12186-23.

Звичайно, майбутнє сьогодні – не лише за мобільним навчанням, яке спрощує наше життя і допомагає йти в ногу з усім світом, а й персоналізованим, що дозволяє насолоджуватися навчанням у своєму темпі, адже відповідає індивідуальним відмінностям і потребам особистості. Ключову роль в освіті за кордоном займає проектне навчання, відоме як навчання на досвіді, що сприяє командній роботі. Також у викладанні та навчанні варто зосереджуватися на поєднанні гейміфікації, пошуку натхнення і мотивації, що стосується передусім застосування механіки через гру та теорії ігор до неігрових контентів.

Кращі практики впровадження освітніх інновацій у системі освіти Рівненщини, присвячені тенденціям розвитку інноваційного поступу закладів загальної середньої освіти в умовах глобалізації та цифровізації, пошуку інноваційних методів навчання, виховання і розвитку особистості, узгоджених із пропозиціями реформування та вдосконалення шкільної освіти України, презентують педагоги – учасники регіональних експериментів і проєктів. Перспективи практичної спрямованості переважають освітнього процесу завдяки змістово-технологічним розробкам, інноваційним практикам та поширенню новаторського досвіду вчителів закладів загальної середньої освіти розкриваються стосовно використання інновацій щодо:

- формування соціальних компетентностей вчителів і учнів у безпечному психологічному середовищі;
- запровадження етноосвіти в закладах позашкільної освіти;

- комплексного підходу до системи виховання в українській школі в умовах європейського освітнього простору;

- програмування наскрізного виховання на спільних цінностях в закладах загальної середньої освіти;

- використання рекомендацій щодо дослідження прибережної зони водойм і лісів та нового прочитання історії міст і сіл регіону за проєктом «Я досліджую Рівненщину»;

- дослідження геометрії духовності, що стало інструментом формування полікультурної компетентності вчителів у проєкті «Культурні коди математики»;

- програмування компетентнісно орієнтованого середовища НУШ;

- апробація моделі формування полілінгвального світогляду в школі-лабораторії міжкультурної комунікації тощо (Інноваційні практики Нової української школи, 2023).

Отже, педагогічний досвід у процесі дослідно-експериментальної та інноваційної освітньої діяльності збагачується новаторськими ідеями, які продовжують життєвий цикл інновацій, насамперед опираючись на створення та популяризацію інноваційних освітніх практик в освіті Рівненської області.

Висновки. Як бачимо, побудовані на нових підходах інноваційні практики в Новій українській школі спрямовані та те, щоб зробити освіту якомога доступнішою, створити ідеальний портрет сучасного учня, який завжди мобільний, співпрацює з усіма, зростає професійно й особистісно в соцмережах, навчається будь-де і будь-коли. Усі ці якості особистості сучасного здобувача освіти необхідно розвивати і, без сумніву, підтримувати сучасного вчителя, не ізольовано, у межах певного предмета, а активно співпрацювати з педагогами, які викладають інші предмети, навчаючи учнів співпраці в групі та партнерстві в класі. Саме тому вчителі, які вже сьомий рік упроваджують реформу Нової української школи, і надалі активно використовують вітчизняні та зарубіжні інноваційні практики, а не просто вивчають їх, творчо застосовують їх у своєму досвіді, що передбачає придатність для масового впровадження в закладах освіти.

Отже, Нова українська школа стала основою інноваційних освітніх процесів в освіті України, а інноваційна освітня діяльність учителів, що пов'язується з упровадженням нових трендів, продуктів, технологій, форм і методів педагогічної діяльності, сприяє новаторському пошуку та успішно рухає вперед освітню реформу.

Перспективи подальших досліджень у напрямі впровадження інноваційних освітніх практик плануємо присвятити організаційно-педагогічним умовам створення та впровадження авторських педагогічних інновацій в умовах поширення новаторського руху в освіті України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Kyrylenko, S. (2023). Implementation of modern innovative practices in the activities of general secondary educational institutions. *Нова педагогічна думка*. № 1 (113). С. 22–26. URL: <http://npd.roippo.org.ua/index.php/NPD/article/view/513/516>. (дата звернення: 25.07.2023).

Федорцова, О. (2021). Інноваційні освітні практики та використання їх у закладах освіти. *Нові технології навчання*. № 95. С. 213–214. URL: <http://journal.org.ua/index.php/ntn/article/view/222> (дата звернення: 16.06.2023).

Інноваційні практики в освіті: український каталог. (2013). *ПостМетодика*. № 2 (111). 67 с. URL: <http://poippo.pl.ua/pm/pdf-1-f-w/PM-111.pdf> (дата звернення: 25.07.2023).

Інноваційні освітні практики в сучасній початковій школі: методичний посібник. (2021). URL:

<https://naurok.com.ua/metodichniy-posibnik-innovaciyni-osvitni-praktiki-v-suchasniy-pochatkoviy-shkoli-231827.html> (дата звернення: 12.06.2023).

Передові освітні практики: Україна, Європа, Світ: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції. (2019). Київ: Педагогічна думка. 436 с. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/31475/Tsymbal%20S.M.pdf;jsessionid=2224EC1711974062A2208B9BA2490F51?sequence=1> (дата звернення: 12.06.2023).

НУШ та інноваційні технології в початковій школі. (2023). *Пеграда: освітня платформа*. URL: <https://oplatforma.com.ua/article/2251-nush-ta-nnovatsyn-tehnolog-v-pochatkovy-shkol> (дата звернення: 12.06.2023).

Круглов, В. (2023). 10 трендів сучасної освіти. *24 Канал*. URL: https://24tv.ua/10-trendiv-suchasniy-osviti-ukrayini-sviti_n2283985 (дата звернення: 14.06.2023).

Інноваційні практики Нової української школи. (2023) / за заг. ред. А. Черній; упоряд.: В. Бордюк, Т. Гавлітіна. Рівне: РОІППО. 130 с.

REFERENCES

Kyrylenko, S. (2023). Implementation of modern innovative practices in the activities of general secondary educational institutions. *Nova pedahohichna dumka*. № 1 (113). S. 22–26. URL: (data zvernennia: 12.06.2023). [in English].

Fedortsova, O. (2021). Innovatsiini osvitni praktyky ta vykorystannia yikh u zakladakh osvity [Innovative educational practices and their use in educational institutions]. *Novi tekhnolohii navchannia*. № 95. S. 213–214. URL: <http://journal.org.ua/index.php/ntn/article/view/222> (data

zvernennia: 16.06.2023). [in Ukrainian].

Innovatsiini praktyky v osviti: ukrainskyi kataloh [Innovative practice in education]. (2013). PostMetodyka. № 2 (111). 67 s. URL: <http://poippo.pl.ua/pm/pdf-1-f-w/PM-111.pdf> (data zvernennia: 25.07.2023). [in Ukrainian].

Peredovi osvitni praktyky: Ukraina, Yevropa, Svit [Advanced educational practices]: zbirnyk tez mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. (2019). Kyiv: Pedahohichna dumka. 436 s. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/31475/Tsymbal%20S.M.pdf;jsessionid=2224EC1711974062A2208B9BA2490F51?sequence=1> (data zvernennia: 12.06.2023). [in Ukrainian].

Innovatsiini osvitni praktyky v suchasniy pochatkoviy shkoli [Innovative educational practices in modern elementary school]: metodychnyi posibnyk. (2021). URL: <https://naurok.com.ua/metodichniy-posibnik-innovaciyni-osvitni-praktiki-v-suchasniy-pochatkoviy-shkoli-231827.html> (data zvernennia: 12.06.2023). [in Ukrainian].

NUSH ta innovatsiini tekhnolohii v pochatkoviy shkoli [New Ukrainian School and innovative technologies in primary school]. (2023). URL: <https://oplatforma.com.ua/article/2251-nush-ta-nnovatsyn-tehnolog-v-pochatkovy-shkol> (data zvernennia: 12.06.2023). [in Ukrainian].

Kruhlov, V. (2023). 10 trendiv suchasnoi osvity [10 trends of modern education]. *24 Kanal*. URL: https://24tv.ua/10-trendiv-suchasniy-osviti-ukrayini-sviti_n2283985 (data zvernennia: 14.06.2023). [in Ukrainian].

Innovatsiini praktyky Novoi ukrainskoi shkoly [Innovative practices of the New Ukrainian School]. (2023). / za zah. red. A. Chernii; uporiad.: V. Bordiuk, T. Havlitina. Rivne: ROIPPO. 130 s. [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 03.09.2023

УДК 37.013.46

DOI: 10.37026/2520-6427-2023-115-3-25-30

Надія ДАНИК,

викладач кафедри української мови та славістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна
ORCID: 0009-0003-7440-7567
e-mail: nadiiadanik@ukr.net

МЕТОД ПРОЄКТІВ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПОЛЬЩІ: СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК

Анотація. У статті розглядаються історичні закономірності використання методу проєктів. Досліджено теоретичні засади цього методу, а також особливості його використання на практиці. Проаналізовано сутність методу проєктів, його основні принципи та умови ефективного застосування. Висвітлено можливість залучення учнів до процесу навчання через організацію практичних завдань і вирішення питань дослідницького характеру.

Розглянуто такі переваги методу проєктів, як стимулювання самостійності та творчості учнів, розвиток комунікативних і колективних навичок, збільшення мотивації до навчання. Доведено, що метод проєктів є важливим чинником для залучення учнів до активного навчання, розвитку інтегрального мислення та виховання творчої особистості.

Особлива увага звертається на використання методу проєктів в освітніх практиках Польщі, зокрема